

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Galvos svaigimas ir galvos skausmai 7 kreditai (186 val.)	Medicina (06 B) Visuomenės sveikata (09 B) Odontologija (07 B)	Medicinos	Neurologijos ir neurochirurgijos klinika
Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius	Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius
Paskaitos	-	Seminarai	-
Konsultacijos	2 kreditai (53 val.)	Individualus darbas	5 kreditai (133 val.)

Dalyko anotacija:

Dalyko tikslas: susipažinti su vestibulinių sutrikimų klasifikacija, epidemiologija, išmokti apžiūrėti svaigstantį ligonį, pagal klinikiškus radinius diferencijuoti centrinį vestibulinį svaigimą nuo periferinio, mokėti diagnozuoti dažniausius vestibulinius sutrikimus ir jų gydymo principus; susipažinti su dažniausių pirminių galvos skausmų epidemiologija, patogenezė, išmokti diagnozuoti priminius galvos skausmus ir jų gydymo principus bei žinoti antrinio pavojingo skausmo priežastis.

Tematika:

1. Galvos svaigimas

- Epidemiologija, klasifikacija pagal pažeidimo lokalizaciją, dažniausios priežastys.
- Svaigstančio ligonio svarbiausi anamnezės aspektai: svaigimo trukmė, provokuojantys veiksniai (angl. *Time, Trigger And Target Examination*, TiTrATE), lydintys simptomai, svaigimą vertinančios skalės (Svaigimo negalios skalė, angl. *Dizziness Handicap Inventory*, DHI).
- Neurologinis svaigstančio ligonio ištyrimas: vertikalus strabizmas, centrinis ir periferinis nistagmas, vestibulookulinis refleksas (greito galvos pasukimo mėginys), dinaminis regos aštrumas, vestibulookulinio reflekso supresija, galvos purtymo mėginys, poziciniai mėginiai, subjektyvi regos vertikalė, vestibulospinalinė funkcija (Rombergo mėginys, žingsniavimo mėginys). HINTS (angl. *Head Impuls test Nystagmus Test of Skew*) klinikinė reikšmė. Svaigstančio ligonio ištyrimo priėmimo skyriuje ir ambulatorinėje grandyje ypatumai.
- Centrinės ir periferinės vestibulinės sistemos instrumentiniai tyrimai, jų atlikimo principai ir pagrindinės indikacijos: neurovizualiniai tyrimai, ultragarsiniai kaklo ir galvos kraujagyslių tyrimai, videonistagmografija, posturografija, vestibuliniai sukeltieji raumeniniai potencialai (VEMP).
- Periferinį svaigimą sukeliančios ligos, jų priežastys, klinika, diagnostika, gydymas, prognozė: vestibulinis neuronitas, gerybinis pozicinis paroksizminis galvos svaigimas, Menjero liga, vestibulinė švanoma, vestibulinė paroksizmija, perilimfinė fistulė, viršutinio pusratinio kanalo dehiscencijos sindromas.
- Centrinį svaigimą sukeliančios ligos, jų priežastys, klinika, diagnostika, gydymas, prognozė: vestibulinė migrena, galvos smegenų kraujotakos sutrikimas, išsėtinė sklerozė, epilepsija, smegenėlių ataksijos, supimo ir išsilaipinimo ligos.
- Nevestibulinis psichogeninis galvos svaigimas, klinika, diagnostika, gydymas, prognozė: panikos ataka, somatoforminis galvos svaigimas.

2. Galvos skausmai

- Migrena: epidemiologija, klasifikacija, patogenezė, diagnostiniai kriterijai, priepuolio gydymo strategijos (vaistų grupės, jų skyrimo kontraindikacijos), efektyvaus migrenos priepuolio gydymo kriterijai, profilaktinio gydymo parinkimas (vaistų grupės, kontraindikacijos, teigiamas papildomas poveikis, gydymo trukmė), nemedikamentinis migrenos gydymas (bendrosios rekomendacijos ir neuromoduliacija), migrenos sunkumo nustatymas (angl. *Migraine Disability Assessment Scale*, MIDAS, dienynas, kalendorius). Migrenos gydymas specifinių situacijų metu (nėštumas, žindymas). Migrenos komplikacijos. Instrumentinio ištyrimo taktika.
- Įtampos tipo galvos skausmas: epidemiologija, klasifikacija, skausmo ir profilaktinis gydymas. Instrumentinio ištyrimo taktika. Diferencinė diagnostika.
- Trigeminalinės autonominės cefalgijos: epidemiologija, klasifikacija, skausmo ir profilaktinis gydymas. Indometacinui jautrus galvos skausmas. Instrumentinio ištyrimo taktika. Diferencinė diagnostika.
- Ilgai vartojamų vaistų sukeltas galvos skausmas: epidemiologija, diagnostiniai kriterijai, prevencija ir gydymas.
- Trigeminalinė neuralgija: epidemiologija, klasifikacija, klasikinės TN diagnostiniai kriterijai, instrumentinio ištyrimo taktika, medikamentinis gydymas, intervencinis gydymas.
- Temporomandibulinės patologijos sukeltas galvos skausmas: diagnostiniai kriterijai, papildomas klinikinis ištyrimas, gydymo principai.
- Cervikogeninis galvos skausmas: diagnostiniai kriterijai, papildomas klinikinis ištyrimas, instrumentinio ištyrimo taktika, medikamentinis ir intervencinis gydymas.
- Intrakranijinio slėgio pakitimų sukeltas galvos skausmas: klinikinis įtarimas, instrumentinis patvirtinimas ir gydymas.
- Pavoingos antrinio (simptominio) galvos skausmo priežastys: subarachnoidinė kraujosruva, neuroinfekcijos, naviko ir traumos sukeltas galvos skausmas. Klinikinis įtarimas ir instrumentinis patvirtinimas.

Rekomenduojama literatūra:

1. Silberstein S, Lipton R, Dodick D, eds. Wolff's headache and other head pain, 8th ed. New York: Oxford University Press 2008.
2. Evers S, Afra J, Frese A, et al. EFNS guideline on the drug treatment of migraine – revised report of an EFNS task force. *Eur J Neurol* 2009;16:968-981. doi:10.1111/j.1468-1331.2009.02748.x
3. Evers S, Jensen R. Treatment of medication overuse headache – guideline of the EFNS headache panel. *Eur J Neurol* 2011;18:1115-21. doi:10.1111/j.1468-1331.2011.03497.x
4. Continuum - Lifelong Learning in Neurology. 2012; 18 Neuro-otology: 989-1242.
5. Strupp M, Dieterich M, Brandt T. The treatment and natural course of peripheral and central vertigo. *Dtsch Arztebl Int* 2013;110:505-16. DOI: 10.3238/arztebl.2013.0505
6. The international classification of headache disorders, 3rd edition (beta version). *Cephalalgia*. 2013;33:629-808. DOI: 10.1177/0333102413485658.
7. Strupp M, Kremmyda O, Adamczyk C, et al. Central ocular motor disorders, including gaze palsy and nystagmus. *J. Neurol* 2014;261(suppl 2):S542-58. DOI 10.1007/s00415-014-7385-9.
8. Galvos svaigimo diagnostika ir gydymas: mokomoji knyga. D.Jatužis, E.Lesinskas, A.Paškonienė, K.Ryliškienė, I.Ulozienė, A.Vaitkus. UAB „Medicinos

spaudos namai", 2015. – 68 p.
9. Wegampola M, Bradshaw A, Lechner C, Halmagyi G. Bedside assessment of acute dizziness and vertigo. <i>Neurol Clin</i> 2015;33:551-64. http://dx.doi.org/10.1016/j.ncl.2015.04.001
10. Edlow J, Newman-Toker D. Using the physical examination to diagnose patients with acute dizziness and vertigo. <i>J Emerg Med</i> 2016;50:617-28. http://dx.doi.org/10.1016/j.jemermed.2015.10.040 .
11. Edlow J, Newman-Toker D. Medical and nonstroke neurologic causes of acute, continuous vestibular symptoms. <i>Neurol Clin</i> 2015;33:699-716. http://dx.doi.org/10.1016/j.ncl.2015.04.002 .
12. Lee S-H, Kim J-S. Acute diagnosis and management of stroke presenting dizziness or vertigo. <i>Neurol Clin</i> 2015;33:687-98. http://dx.doi.org/10.1016/j.ncl.2015.04.006 .
13. Brandt T, Huppert D, Strupp M, Dieterich M. Functional dizziness: diagnostic keys and differential diagnosis. <i>J Neurol</i> 2015;262:1977-80. DOI 10.1007/s00415-015-7826-0
14. Continuum - Lifelong Learning in Neurology. 2015; 21 Headache: 939-1249.
15. Siva A, Lampl Ch, eds. Case-based diagnosis and management of headache disorders. Cham: Springer 2015.

Konsultuojantys dėstytojai:

1. Kristina Ryliškienė (dr.):

1. **Ryliškienė K.**, Jatužis D., Zakarkaitė D. Migrena ir insultas. Neurologijos seminarai 2007;11(31):11-9.
2. **Ryliškienė K.**, Jatužis D. Lietuviška Migrenos įtakos veiklai klausimyno versija ir jos patikimumo bei pagrįstumo įvertinimas. Neurologijos seminarai 2008;12(36):82-7.
3. **Ryliškienė K.**, Zakarkaitė D., Jatužis D. Šuntinės srovės ir jų ryšys su klinikiniais, antropometriniais ir demografiniais rodikliais migrena sergantiems ligoniams. Neurologijos seminarai 2008;12(37):138-44.
4. Šeimos medicina. Vilniaus universiteto Medicinos fakultetas, Nacionalinis medicinos mokymų centras, Vilnius. 2009. ISBN: 978-609-95079-0-3 (skyrius „Galvos skausmas“).
5. Urgentinė neurologija. Red. V. Budrys. UAB "Vaistų žinios", Vilnius. 2011. ISBN: 978-9955-884-45-3 (skyrius „Ūminis galvos skausmas“).
6. Ulozienė I., **Ryliškienė K.**, Boveinis D., Stankūnienė J. Vestibulinė migrena. Neurologijos seminarai 2014;18(59):5-9.
7. Galvos svaigimo diagnostika ir gydymas: mokomoji knyga. D. Jatužis, E. Lesinskas, A. Paškonienė, **K. Ryliškienė**, I. Ulozienė, A. Vaitkus. UAB „Medicinos spaudos namai“, 2015. – 68 p.: iliustr. - ISBN: 978-609-8113-03-7.

2. Dalius Jatužis (prof. dr.):

1. Ryliškienė K., **Jatužis D.**, Zakarkaitė D. Migrena ir insultas. Neurologijos seminarai 2007;11(31):11-9.
2. Ryliškienė K., Matačiūnienė D., Dementavičienė J., **Jatužis D.** Migreninis infarktas: klinikinis atvejis ir literatūros apžvalga. Neurologijos seminarai 2007;12(32):112-8.
3. Ryliškienė K., **Jatužis D.** Lietuviška Migrenos įtakos veiklai klausimyno versija ir jos patikimumo bei pagrįstumo įvertinimas. Neurologijos seminarai 2008;12(36):82-7.
4. Ryliškienė K., Zakarkaitė D., **Jatužis D.** Šuntinės srovės ir jų ryšys su klinikiniais, antropometriniais ir demografiniais rodikliais migrena

	<p>sergantiems ligoniams. Neurologijos seminarai 2008;12(37):138-44.</p> <p>5. Sandset EC, Bath PM, Boysen G, Jatuzis D, et al. The angiotensin-receptor blocker candesartan for treatment of acute stroke (SCAST): a randomised, placebo-controlled, double-blind trial. Lancet 2011;377(9767):741-50.</p> <p>6. Knoknerienė O, Taroza S, Jatužis D. Ūminį galvos smegenų infarktą imituojantys susirgimai – iššūkis skubios pagalbos skyriuje dirbančiam neurologui. Neurologijos seminarai 2013;17(56):161-5.</p> <p>7. Galvos svaigimo diagnostika ir gydymas: mokomoji knyga. D.Jatužis, E.Lesinskas, A.Paškonienė, K.Ryliškienė, I.Ulozienė, A.Vaitkus. UAB „Medicinos spaudos namai“, 2015. – 68 p.: iliustr. - ISBN: 978-609-8113-03-7.</p>
<p>3.</p>	<p><u>Gintaras Ferdinandas Kaubrys (prof. dr.):</u></p> <p>1. Mameniskiene R, Jatuzis D, Kaubrys G, Budrys V. The decay of memory between delayed and long-term recall in patients with temporal lobe epilepsy. Epilepsy Behav 2006;8(1):278-88.</p> <p>2. Kuzmickienė J, Kaubrys G. Cognitive results of CANTAB tests and their change due to the first dose of donepezil may predict treatment efficacy in Alzheimer disease. Med Sci Monit 2015;21:3887-99.</p> <p>3. Giedraitienė N, Kizlaitienė R, Kaubrys G. The BICAMS battery for assessment of Lithuanian-speaking multiple sclerosis patients: relationship with age, education, disease disability, and duration. Med Sci Monit 2015;21:3853-9.</p> <p>4. Kuzmickienė J, Kaubrys G. Selective ability of some CANTAB battery test measures to detect cognitive response to a single dose of donepezil in Alzheimer disease. Med Sci Monit 2015;21:2572-82.</p> <p>5. Vaitkevičius A, Kaubrys G, Audronytė E. Distinctive effect of donepezil treatment on P300 and N200 subcomponents of auditory event-related evoked potentials in Alzheimer disease patients. Med Sci Monit 2015; 21:1920-7.</p> <p>6. Rotomskis A, Margevičiūtė R, Germanavičius A, Kaubrys G, Budrys V, Bagdonas A. Differential diagnosis of depression and Alzheimer's disease with the Addenbrooke's Cognitive Examination-Revised (ACE-R). BMC Neurol 2015;15:57.</p> <p>7. Kuzmickienė J, Kaubrys G. Specific features of executive dysfunction in Alzheimer-type mild dementia based on Computerized Cambridge Neuropsychological Test Automated Battery (CANTAB) test results. Med Sci Monit 2016;22:3605-13.</p>

Vilniaus universiteto Medicinos, Odontologijos ir Visuomenės sveikatos kryptių mokslo doktorantūros komitetų ir Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Mokslo komiteto teikimu patvirtinta Medicinos fakulteto Taryboje 2016-10-18 d. protokolo Nr. (1.1.)-150000-TP-7(618).

Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Dekanas Prof. dr. (HP) Algirdas Utkus: